

INSERTIUNI:

e plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an .4 coroane.

Pentru România și străinătate:
Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apăre în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Anul Nou.

Fericit se simte omul seara, când poate zice în deplina sa conștiință: *astăzi am lucrat, mi-am împlinit datoria și n'am petrecut ziua în lenevire.* Cu mult mai fericit se simte el însă, dacă la finea unui an, aruncând o privire asupra faptelor sale din anul întreg, poate zice liniștit: *cară a trecut un an din viața mea, eu am îmbătrânit, însă datorințele ce am de a le împlini, sunt acum mai puține.*

Acestea le poate zice individul singuratic, un popor întreg însă, făcându-și socoata unui an trecut și preliminar despre anul ce urmează, dator este a trage cont de toate împrejurările vieții publice. Ahea credem să aflăm atare ce bărbat optimist și Român adevărat, care se nu constată, că anul ce tocmai ne părăsi, a fost bogat în fel și chipuri de desastre, ce ne privesc pe noi, aproape din toate punctele de vedere ale vieții publice.

Lamentările din toate părțile, ce zilnic le cetim în foile noastre, sunt nemeritate și de diferite soiuri, încât omul bine cugetător își pierde ori-ce rază de nădejde într'un viitor mai bun al neamului său.

Multe vițiuni străine de însușirile poporului nostru se încuibă în mod înspăimântător aproape în toate părțile lui, cari mai toate nu dovedesc alta, decât lipsa de credința strămoșească, ce pe zi și an ce trece tot mai tare slăbește și ne înstrăinează de datinile noastre bune și creștinești, cari singure ne-au conservat atâta amar de vreme.

Tristă priveliște ne imbie o foaie română, care în firul lamentărilor sale, ne arată exemple vii de decadență, scoase din viața de toate zilele:

»Dacă ne dăm bine seamă de noi, de societatea noastră, de neamul nostru, trebuie cu îngrozire să recunoaștem, că am ajuns în starea în care se găsea omenimea înainte de nașterea Mântuitorului.

»Ori doară nu vedem noi, că și azi domnia materiei stăpânește inimile, mințile și sufletele tuturor? Nu vedem cum umblă toți a trăi și a se îmbogăți pe spinarea altora, necăutând, că oare calea ce o bat, cinstită și permisă e oare? Ce le pasă? numai să fie satisfăcute poftele lor, nu cumva să fie siliți a răbda ceva frig și foame.

»Nu vedem cum ura a înlocuit dragostea, cum se asuprește om pe om, pretin pe pretin? Am ajuns până acolo, de pretenia să fine numai de mască pentru de a înșela și seduce pe așa numitul »prietin«?

»Înălțarea unui singur, pe ruina cauzei celei mari, a obștei este asemenea cu nimic, ba este un rău nespus, căci aduce disgust de muncă».

Aceste vițiuni păgubitoare chemați suntem să le sbiciuim cu tot prilejul și cu asprime cuvenită, a o face aceasta dator este preotul de pe amvon, învățătorii de pe catedră și ziaristicii prin presa, ce le stă la îndemână.

Am ajuns să constatăm, că suntem la marginea povirnișului, să ne silim deci cu mic cu mare, dela Vlădică până la opincă, a împinge carul din preajma prăpastiei, luând o direcție să-

nătoasă, să putem cu toții zice: am îmbătrânit cu un an, însă datorințele ni le-am împlinit și ele sunt mai puține. Pătruși de aceste dorințe, zicem tuturor cetitorilor nostri:

»An nou mai fericit«.

Înștiințare pentru obștea locuitorilor din sate.

Pentru-ca toată obștea sătenilor să nu mai fie în nedumerire. Ministerul, învățării aduce la cunoștința obștească următoarele porunci din Legea învățământului dela sate:

Articolul 1 poruncește așa:

Toți Românii sunt datori să învețe carte. Părinții și epitropii copiilor sunt datori să-și dea copiii la școală dela vârsta de 7 până la 14 ani împliniți.

Articolul 3 poruncește:

Dacă un copil n'a sfinșit școala până la vârsta de 14 ani împliniți, atunci trebuie să stea la școală până la vârsta de 15 ani; iar dacă o sfinșește înainte de 14 ani, copilul este slobod dela școală.

Articolul 4 poruncește:

Învățătorul nu are voie să scutească pe nici un părinte sau epitrop care nu-și dă copiii la școală, iar dacă s'ar descoperi că un învățător scutește pe cineva, va fi pedepsit cu cea mai mare asprime.

Articolul 5 poruncește:

Învățătorul cu primarul, este dator să scrie în condică pe toți băieții și pe toate fetele cari au vârsta de școală. Primarul și învățătorul care s'ar încerca să nu scrie vre-un copil, ori să scrie în condică lucruri neadevărate, se vor

pedepsi: cu amendă dela 25 până la 100 de lei.

Articolul 6 poruncește:

Învățătorii sau învățătoarele din sate sunt datori să înștiințeze pe părinți când se deschide școala. Părinții sunt datori să vie de bunăvoie ca să înscrie copiii la școală, dacă nu-și scriu copiii de bună-voie, apoi primarul și învățătorul sunt datori să-i scrie fără să mai întrebe pe părinți.

Articolul 7 poruncește:

Învățătorii și învățătoarele sunt datori să însemneze în condici de câte ori un copil lipsește. O lipsă este o jumătate de zi. Dacă se întâmplă că un copil se îmbolnăvește, ori dacă e vremea prea rea, ori e drumul prea rău, ori e boală grea în casă, ori a murit cineva din casă, ori altă întâmplare mare, părinții și epitropii sunt datori să vie să spue învățătorului ca să nu-i țină în seamă lipsa. Pentru alte întâmplări învățătorul ori învățătoarea nu poate erta decât cel mult 10 jumătăți de zi lipsiri într'un an.

Articolul 8 poruncește:

Învățătorii și învățătoarele sunt datori să înștiințeze pe părinți ori epitropii când lipsesc copiii dela școală. Dacă nici după înștiințare copiii nu vin regulat la școală, apoi Ministerul învățării pedepsește lipsurile dela școală cu amendă. La început amenda este de 10 bani pentru fie-care lipsă de o jumătate de zi; iar dacă nici după amenda aceasta copiii nu urmează regulat școala, amenda se ridică până la 50 bani de fie-care lipsă de jumătate zi.

Articolul 9 poruncește:

Împlinirea amenzei o face preceptorul din ordinul Ministerului.

FOIȘOARA

Anul nou.

Bătrânul Chronos în mersul lui ne-a adus iarăși la sfinșitul unui an și totodată la pragul unui alt an nou. Începem al treilea an din secolul al douăzecilea și sârbându-i începutul, continuăm și noi mulțimea de obiceiuri rămase încă din vremuri vechi, rămase de sute de ani, cu cari multe popoare din vechime subau sosirea fie-cărui an nou.

Dintre toate popoarele vechi însă, în privințele acestea mai multe cunoștințe avem despre obiceiurile Romanilor.

Romanii sârbau totdeauna cu mare pompă ziua întâia a anului și aceasta o făceau ei cu Jeosebire din acea cauză, că în vremurile vechi fiind superstițiile, fiind credințele deșarte cu mult mai mari și mai multe decât acum, ei credeau, că sârbând într'un mod cât se poate de vesel ziua întâia a fie-cărui an, în tot cursul anului ei vor fi tot veseli, tot mulțumiți și cu voe bună. Dar nu numai atât. Romanii, acum și alte popoare din vechime aveau obiceiul într'un timp, că sârbau chiar și ziua întâia a fie-cărei luni tot în credința, că făcând astfel vor fi veseli și mulțumiți luna întreagă. Și apoi mai târziu, printre anii 47—45 a. Ch., când Iuliu

Caesar schimbă și reformă calendarul, statorind ca zi primă a anului ziua de 1 Ianuarie, ziua aceasta era peste tot o sârbătoare generală și avea o importanță foarte mare. Atunci se aduceau jertfe zeilor, se făceau mese mari, la cari se bea și se petrecea strălucit. Se bea în numele împăratului, în numele funcționarilor înalți, al consulilor și al ostașilor. Tot atunci se felicita unii pe alții, trimițându-se multe daruri, între cari erau totdeauna, mâncări, băuturi ori fructe dulci, ca astfel tot anul să fie îmbelșugat în de toate, să fie vesel, dulce, ca și darul trimis.

În timpurile de mai târziu însă, aceste petreceri încep să cadă încetul cu încetul în orgii și din cauza aceasta după ivirea creștinismului biserica lui Christos încep să oprească multe dintre obiceiurile de până atunci. Multe dintre ele însă rămaseră și mai departe și până în ziua de astăzi, chiar și la poporul nostru, aproape toate datinile cu cari se sârbătorește Anul-nou, își au începutul, își au originea lor, la vechii nostri strămoși.

Multe din aceste obiceiuri rămase din vechime, în decursul timpului au suferit schimbări, s'a lăsat sau s'a adăugat la ele câte ceva, așa după-cum convenea mai bine aceluia caril le urmau. Și aceste obiceiuri, mai augmentate în unele părți, mai micșorate, mai scurătate în alte părți, au durat apoi până atunci, până când ajungând într'o stare de-o mare decadență, biserica creștină sau chiar și au-

toritățile, au trebuit să le condamne și să caute a le nimici cu totul.

Dintre toate obiceiurile acestea însă, cari aveau o așa mare importanță la începutul fie-cărui an nou, cele de mai târziu și cari erau urmate cu mare acurateță cu deosebire în țările din occidentul Europei, în Italia-de-nord, în Franța-de-sud și prin Spania, se par a fi fost cele mai frumoase și mai interesante. Așa d. ex. era obiceiul în Italia-de-nord, ca în ziua anului nou, după-ce se sfinșia serviciul divin pe la biserici, câți-va tineri, cari reprezentau personaje din biblie, mergeau pe toate stradele localității în care se aflau, anunțând nașterea Mântuitorului Christos. Aceștia erau incunjuțați apoi de alți tineri, cari reprezentau pe evrei, cari reprezentau ostași din vremea nașterii Mântuitorului și de alții.

În părțile sudice ale Franciei se sârbătoreau cu mare pompă fuga în Egipt. În mijlocul unui șir de oameni, cari purtau icoane, felinare aprinse, steaguri, una dintre cele mai frumoase fete din localitatea respectivă, mergea călare pe un asin, ținând un copil în brațe. Era o procesiune întreagă, la care lua parte mulțime de oameni. Și afară de acestea, mai erau multe obiceiuri încă, cari în cea mai mare parte însă, cu timpul s'au desființat cu totul.

Dar cum am mai spus, chiar și la poporul nostru românesc se mai păstrează

până în ziua de astăzi la sârbătoarea anului nou, multe obiceiuri foarte vechi. Dar cum poporul românesc este așa de tare împărțit în privința țărilor în care locuiește, aceste obiceiuri dela anul nou, precum și altele, n'au rămas pretutindeni într'o formă egală. Așa d. ex. un obicei foarte vechiu este colinda cu plugușorul, care se află în România, apoi cu sorcova (o nuia, cu două ramuri lungi și împodobită cu hârtie și cu plânglice de diferite color), care se află în unele părți din România și din Transilvania, cu șteandul (un șteand, cu care prin mijlocirea unui fund de pele, care se ridică și se lasă, se produce sgomot mare, însoțit fiind sgomotul produs de el cu pocnete de bice, cu descărcături de pistoale sau de capse și cu strigăte) și altele.

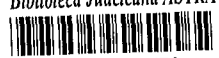
Și cele mai multe popoare au mulțime de obiceiuri rămase din vremuri vechi, rămase dela moși și strămoși. Să ținem și noi cu dragoste, cu scumpătate la obiceiurile noastre bune, rămase dela moșii și strămoșii nostri, să ne aducem cu drag aminte, că și înaintașii nostri urmau obiceiurile pe care le avem astăzi. Dar nu numai obiceiurile sârbărilor la anumite timpuri de peste an să căutăm a le păstra, dar ori-ce obicei bun și folositor, să fie totdeauna strins legat de noi și să ne aducem aminte de proverbul francez, care spune:

Comme on s'accoutume, on s'en va.

Stelian Russu.

31405

Biblioteca Județeană ASTRA

P31405

Articolul 10 poruncește:

Părinții și epitropii vor plăti o amendă de 2 lei dacă copiii lor nu dau examenul dela sfârșitul anului; ear' dacă copiii nu dau examenul dela sfârșitul școlii, amenda este de 5 lei.

Articolul 12 poruncește:

Măestrii cari au ucenici în vârstă de școală, ori stăpânii, cari au în slujba lor copii de școală, au aceleași datorii către școală ca și părinții; ear' dacă măestrii și stăpânii nu se supun, apoi amenda acestora va fi întreită.

Articolul 13 poruncește:

Părinții sunt datori să cumpere cărți și tot ce trebuie pentru școală. Pentru ușurința părinților învățătorii și învățătoarele sunt datori să aducă toate cărțile trebuincioase tuturor copiilor și să le vândă ei pe prețul cum le-au cumpărat.

Articolul 14 poruncește:

Revisorii școlari vor fi cu cea mai mare luare aminte la condicele cu lipsele școlariilor, ca să cerceteze și să vadă dacă nu cumva învățătorii și învățătoarele închid ochii la unele lipsiri dela școală. Dacă revisorul descopere lucruri de acestea, apoi, afară de alte pedepse, învățătorii și învățătoarele vor plăti din leafa lor amenziile cari trebuiau să le plătească părinții.

(Va urma).

Adunarea generală

a Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului — în Bungard.

Deși satean, urmăresc cu deosebit interes lucrările îndeplinite de așezămintele noastre, întemeiate pentru luminarea poporului nostru. Intre aceste așezăminte, să mi-se ierte constatarea, reuniunea agricolă sibiană, după a mea părere, umblă pe căile cele mai potrivite. Ea face în modul cel mai înțelept diagnosa neajunsurilor noastre, și leacul aplicat, lucru firesc, fiind aplicat la timp și cu cunoștință de cauză, aduce cu o zi mai curând sau mai târziu, îmbunătățirea dorită. E mare treabă pentru noi sătenii să fim căutați la vetrele noastre și aci să fim descurcați în darurile noastre și împreună cu cărmacii noștri să căutăm căile și mijloacele pentru delăturarea relelor multe și de multe soiuri, de cari suntem năpădiți.

28 Noemvrie.

(Urmare.)

La intrare, Suveranul a fost primit de către d-nii ministri și d-nii generali, precum și soțiile domnilor lor.

Când Maiestatea Sa a apărut în loja regală, întreaga asistență, în picioare, i-au făcut ovațiuni, în care timp musica a intonat imnul național.

Imediat s'a început spectacolul, care reprezintă un episod din campania 1877—1878.

La orele 11^{1/2}, după terminarea reprezentației, Maiestatea Sa, s'a reintors la Palat.

În timpul zilei Maiestatea Sa a primit numeroasele telegrame de felicitare din țară și din străinătate.

Țara, recunoscoțoare fiilor ei viteji, prin reprezentanții săi, a hotărât imortalizarea războiului pentru neatrănare prin ridicarea unui mare monument și:

La începutul ședinței dela 29 Noemvrie a Adunării deputaților, dl președinte M. Pherekyde, a luat cuvântul și de pe banca de deputat s'a rostit astfel:

Domnilor,

Azi armata, împreună cu țara întreagă, sărbătorește a 25-a aniversare a luării Plev-

E mare comitatul nostru, dar' pentru cărmacii reuniunii agricole, cari ne au pe toți sub aripile lor, această extindere a comitatului dispăre, căci ei nu cunosc obstacole neînvingibile, pe ei în pornirile lor bune, nu-i împedecă nici ploaie, nici ninsoare, nici criveț și nici depărtare. Astfel se explică căldura și dragostea, ce poporul le-o nutrește, de aici rezultatele folositoare și dăinuitorie ale lucrărilor lor.

Aceste știute, nu pot să nu releve obștei noastre lucrările săvârșite de conducătorii reuniunii agricole, Duminecă la 28 Decemvrie c., în comuna mea Bungard, unde s'a ținut a 14-a adunare generală, în care comitetul samă 'și-a dat de ceea-ce a săvârșit în 1901.

Din acest privilegiu au sosit în mijlocul nostru presidentul reuniunii d-nul Dem. Comșa. și secretarul ei dl Victor Tordășianu, însoțiți de domni Ieronim Preda și Ioan Silaghi, funcționari consistoriali.

La adunare, spre lauda consătenilor mei fie zis, au participat tot ce bun se găsește în Bungard, încât de tot încăpătoarea sală a noiei noastre școle era tixită.

După serviciul divin, la care au asistat și oaspeții noștri, anume la orele 11 p. m., presidentul D. Comșa prin un discurs rostit la înțelesul tuturor, deschide adunarea și dă cuvântul secretarului V. Tordășianu, care schițează lucrările săvârșite de comitet în 1901.

Din spusele d-lui secretar am constatat, că comitetul în anul trecut s'a prezentat — neamintind de com. Aciliu, în care s'a ținut adunarea generală trecută — în 3 comune din 3 margini ale comitatului la întruniri agricole, anume în Loman din părțile Sebeșului săsesc, în Sebeșul-de-jos din părțile Avrigului și în Țichindeal din părțile Nocrichului; într'o comună: Ilimbav (cerc. Nocrich) la expoziția de vite; în comuna Apoldul-român (cerc. Mercurii) la plantare de pomi; în comuna Săsciori (cerc. S.-Sebeș) la cursul de altoit pomi și în Seliște, din cercul cu același nume, la preparativele pentru întemeierea școlii economice practice.

Așadar' locuitorii din 7 comune au avut fericirea de-a primi reprezentanți de ai Reuniunii în mijlocul lor, la care mai adaugând numărul oaspeților dintr'alte comune, cari au ținut să asiste

nei. Se cade ca noi, la rindul nostru, reprezentanțione națională, să sărbătorim armata, căreia îi datorăm cinstea și roadele zilei de azi [Aplause prelungite].

Eram odinioară o țară vasală, neținută în seamă, fără puțință de a se apăra în contra neajunsurilor de tot felul. Azi, Românie independentă, avem o situațiune și un rol respectat printre statele Europei. (Aplause).

Secole de umilire și de apăsare avusesse de rezultat să șteargă din amintirea oamenilor trecutul glorios al neamului nostru, care vărsase sîroae de sânge și își sleise puterile în luptă cu năvălirile cuceritoare ale Semilunei.

Cu câte greutăți au avut să lupte bărbății noștri, cari dela 1848 încoace, nu au încetat de a munci cu vrednicie pentru a revendica drepturile nesocotite ale țării! [Aplause prelungite].

Ei, fără a fi descurajați, luptând contra tuturor dificultăților, au știut să zădărnicească împotrivrile din afară și au ajuns să poată realiza unirea țărilor, și la 1866, votarea Constituțiunei pe care o avem, și în fine alegerea Principelui Carol. [Aplause prelungite].

Când însă vă întoarceți cu mintea înapoi, vă dați seamă ce greutăți întimpinam

și ei la lucrările Reuniunii, afla-vom, că într'un singur an multe zeci de comune primesc sfaturi și învățături dela cărmacii Reuniunii.

O vițea de rassa curată »Pinzgau« s'a dăruit membrului Ioan Cloaje din Boița; 2 oi rassa »Frislandeză« au primit membrii Ioan și Iacob Beu din Apoldul-român; 83 mii pădureți (meri, peri, pruni, gutui, cireși, caise) s'au împărțit în 37 comune; între membrii din 34 comuue s'au împărțit semințe de trifoiu, luțernă, napi și de cânepă italiană; 4 membri au fost dăruiti cu găini soi »Playmouth-Rocks«; 10 tovarășii agricole și 10 Insoțiri de credit sătești sistem Raiffeisen din tot atâtea localități au fost ocrotite de Reuniune; 4 comune s'au folosit în mod gratuit de mașina de sămănat și de grapa de mușchi a Reuniunii, ear' lucrările comitetului în unire cu zelul protopretor P. Draghits pentru întemeierea școlii practice economice din Seliște — vor fi răsplătite de binecuvântarea contimporanilor și a urmașilor noștri.

Măși extinde prea departe amințind numai în treacăt multele și felurile lucrări săvârșite de Reuniune în 1901.

Raportul astfel schițat, adunarea l'a luat la cunoștință, ear' în scopul censurării rațiociniilor pro 1901 a instituit o comisiune consistătoare din membrii Toma Ciora, epitrop, Ioan Modran, învățător, și Ieronim Preda, funcț. consist., care după censurare prin referentul Preda raportează că rațiociniile s'au găsit în deplină regulă și propune, ear' adunarea votează, absolutul pro 1901 și primește și proiectul de budget pro 1903.

La locul devenit vacant prin moartea bunului și înțeleptului econom George Dordea, se aclamează membru în comitetul central dl Toma Ciora, proprietar în Bungard, care pe basa cunoștințelor și înțelepciunii sale, se numără între primii fruntași ai comunei, fiind și de peste 20 ani epitrop al bisericei.

După toate acestea presidentul Reuniunii dl D. Comșa ține o conferință instructivă despre cultura pământului după comasare. E de notat, că făcându-se la noi comasarea și primindu-se numai a. tr. tablele de pământ, discursul dlui Comșa a fost cât se poate de bine-venit și urmărit cu atențiunea cuve-

nită. Bungărzenii noștri siliți vor fi acum de noiele împrejurări create de comasare de a o rupe cu trecutul și a se gândi la o cultură mai rentabilă a pământului. Nici că se poate închipui că în toila discuțiunii s'ar fi trecut cu vederea chestiunea capitală pentru Bungard: cultura crastaveților, acest articol de comerț atât de căutat în piața Sibiiului. Bungărzenii, odinioară vestiți cărași, lipsiți de acest isvor de câștig prin venirea drumului de fer, s'au pus din răsputeri pe cultura crastaveților, de care, lucru natural, nu se pot debarasa. Drept ce li-s'a recomandat să se pună pe cultura timpurie a crastaveților, pe când ei au preț și abandonarea concurenței ce 'și-o fac unii altora în tîrguri și mai presus de toate aflarea mijloacelor, cari aplicate, acest ram de economie să se bucure și el de o rentabilitate mai mare.

Ne găsim pe la orele 4 d. a., va să zică bine pe inserate, când dl president mulțumind pentru buna primire și pacinica conlucrare, declară adunarea generală de încheiată. Parochul nostru, veteranul Teodor Necșa, cu plele albe, dar' cu inimă tină, mulțumește oaspeților sosiți pentru onoarea dată Bungardului și asemănând pe reprezentanții Reuniunii agricole cu steaua ce s'a arătat Magilor dela răsărit spre a-i conduce la Mântuitorul lumii — le dorește ca multă vreme să strălucească și să povățuiască pe muncitorul român pe căile cele bune și folositoare.

La bogata masă, întinsă în casele harnicului învățător Ioan Modran, — veselitu-ne-am după-cum se cuvine după o oboseală de aproape o jumătate zi.

Znop.

CORRESPONDENȚĂ

Zlagna. 6 Ianuarie n. 1903.

În urma mai multor corespondențe ofensătoare și pline de neadevăruri publicate în »Tribuna Poporului« din Arad Nr. 39/902 și subscrise de anonimul »Omul«, care în cuvinte drastice de tot își dă afară dela inimă tot focul urei și al invidiei, — eu fiind-că alții mai competenți n'au avut curajul — am publicat răspunsul cuvenit în Nr. 44/902 al »Trib. Poporului«, combătând neadevărurile și ofensele adresate inteligenței române din loc și mai ales a celor de confesiunea greco-catolică cu argumente palpabile și cunoscute publicului din Zlagna și jur.

Domnilor, adesea, de aproape nu-ți dai bine seama de lucrurile pe cari le vezi, dar când te depărtezi, capeți o idee mai dreaptă de lucrul pe care îl privești.

Dacă-mi dați voce, o amintire personală: Când aveam onoarea a reprezenta țara la Paris, au fost manevre franceze, la cari a venit să asiste și generalul Cernat. Mi-am făcut datoria de a l' prezenta personagiilor oficiale din Paris. Când am fost primiți de generalul Lecoite, guvernatorul Parisului, am fost negreșit obiectul unei primiri afabile, cu distincțiunea care pare a fi apanagiul oamenilor cu deosebit merit. Când însă am spus guvernatorului Parisului, că generalul Cernat, pe care îl prezentam a fost generalul șef al armatei române înaintea Plevnei, atunci mișcarea și atitudinea generalului Lecoite, a caracterizat pentru mine admirațiunea cu care oamenii de meserie, adevărații militari, consideră acest războiu și armata noastră care l'a purtat. (Aplause).

S'a întors spre generalul Cernat, și-l privea cu admirațiune, cum se uită trecătorul la monumentele trecutului. (Aplause prelungite).

(Va urma).

În tot momentul înainte de războiu! Ele s'au ținut șir până s'au prezentat evenimentele din 1877. Atunci soartea însăși a țerei a fost în chestiune. Ea nu găsea sprijin, ajutor, nicăiri; a trebuit să-și capete singură ea drepturile ei. (Aplause prelungite).

Va fi de veci laudat numele Regelui și numele acelor bărbăți, cari alături de Suveran și împreună cu dînsul, au avut încredere în bărbăția neamului (aplaude prelungite) și au însuflețit națiunea întreagă prin încrederea lor proprie în virtuțile ei. (Aplause furtunoase).

Numele lor îl știu și copii din sate: Brătianu și Rosetti. (Aplause prelungite).

Momentul era de o gravitate extremă, el a fost solemn; bătrânii își aduc aminte ce grije apăsa inimile tuturor, când Principele Carol, în capul armatei, a trecut Dunărea. Toți așteptau și se întrebau care va fi soartea armatei în acest războiu crâncen în care s'a aruncat.

Armata era tină, tradițiunile trecutului erau învăluite în negura trecutului, experiența războiului nu o avea. La întrebarea îndolnică a țerei a răspuns eroismul armatei de pe câmpul de luptă. (Aplause prelungite).

Armata, prin vitejia ei, prin calitățile ei de întâiul ordin, a înscris pagini glorioase în analele istoriei. (Aplause).

In acele corespondențe de tristă memorie, unor persoane li-se atribuiă merite și altora le detragea și cea mai mică umbră din faptele lor bune.

Se vede însă, că unora dintre cei lăudați nu le-a căzut bine, că și-au văzut față în față faptele bune cu cele slabe. — Unul dintre aceștia a fost și On. părinte Emanuil Beșa, preot gr.-or. în Zlagna. Acest On. domn îndată a și pornit o campanie plină de fel și fel de invențiuni nebasate la adresa mea.

Eu la acest lucru nu m'am așteptat din partea On. părinte, deoarece eu nu i-am răspuns d-sale, ci anonimului »Omul« și acestuia îi sta în drept a-și face replica și eventual a lua în apărare pe On. părinte din vorbă. Dar fiindcă »Omul« n'a apărut pe părintele Beșa, ci din contră d-l părinte pe »Omul«, rezultă, că anonimul »Omul« din »Trib. Poporului« este identic cu părintele Beșa și de aci apoi mi-am putut eu explica pentru ce On. părinte mă bombardează în »Trib. Pop.« Nr. 50 și 51 în chip și formă, dar' numai lucru cinstit nu poate fi pentru un preot.

Am cugetat, că On. părinte dacă nu din amicitie, cel puțin în interesul adevărului va sista publicarea mai departe a necorectelor sale corespondențe și mă va lăsa în pace, pe care densusul a conturbat. În urma acestui cuget din partea mea prin intervenirea martorilor în 31 Decembrie n. 1902 s'a dat din partea ambilor două declarațiuni, prin cari s'a declarat, că toate corespondențele din »Trib. Pop.« publicate în Nr. 50 și 51 din 1902 n. se sistează și se regretă în interesul bunei înțelegeri.

Cu multă indignare însă eu am aflat că On. părinte în »Trib. Pop.« Nr. 52, — în care număr era se apară declarațiile, prin care s'a făcut pace între noi, — în corespondența »Din Munții-Apuseni« mă atacă din nou într'un mod laș și nedemn. Dsa întră chiar și în sanctuarul familiei mele și-mi atacă soția, care n'a avut cu domnia-sa nici când nimica.

După toate acestea însă și după ce părintele Beșa și-a spus tot ce are la inimă, eată că apare în Nr. 239/902 din 5 Ianuarie n. al »Trib. Pop.« și declarațiile noastre.

Acele declarații n'au apărut, după-cum le-am dat noi și mai ales a mea, ci ele au fost mutilate și ele au apărut într'un Nr. de săptămână, pe când trebuiau să apară într'un număr de Duminecă, deoarece-ace acolo au fost publicate și corespondențele, astfel că numărul cel mare al cetitorilor de Duminecă se aibă și ei cunoștință, cum s'a rezolvat chestiunea, ear nu numai un număr restrâns de cetitori ai N-rului de toate zilele.

Mai departe declarațiile sunt defect publicate, ear ce privește declarația mea, ea este falsificată, deoarece-ace în aceea s'a intercalat fără voia mea »și Nr. 52« al »Trib. Pop.«, în care s'au publicat nouele atacuri contra mea. Așadar eu în declarația mea datată din 31 Dec. n. 1902 n'am putut să zic nimic referitor la cele-ce s'au publicat cu 3—4 zile mai târziu, fiindcă nu-mi erau cunoscute.

E întrebarea acum, că fapta aceasta cine și-a permis-o a o face în contul meu, On. părinte din vorbă, pe care — fiind bine cunoscut la Red. »Trib. Pop.« — l'am încrezut cu expedarea declarațiilor, ori chiar însăși Redacțiunea? Unul din doi trebuie să a făcut-o; frumos însă pentru ori-care nu-i.

După-ce s'au publicat și »floricelile« neadeverate din Nr. 52 al »Trib. Pop.«, On. părinte a dat o nouă declarație referitor și la cele-ce s'au publicat în acest număr. On. Redacțiune însă se vede n'a ținut demn a-i da loc și acestei declarații, din ce cauză nu știu. Tot asemenea nu știu pentru ce On. Red. n'a dat loc și desmițirilor referitor la cele susținute de dl Adam Damian, contabil la »Zlagneana«, tot în chestiunea aceasta.

În urma acestora întreb: Oare On. părinte și On. Redacțiune astfel voesc a face pace? Chiar și când omul umblă cu cele mai nobile intențiuni de a delătura ori-ce ură dintre frații de același sânge și atunci folosesc ocaziunea a mă trage pe sfoară?

Aceasta nu o privesc de pace, ci de o mai mare dușmănie, văzând intențiunile slabe ce le au.

Regret, că cu astfel de oameni am întrat în tratări de pace. Dacă On. părinte doarește pacea desmiță, bărbătește și neadev-

urile din Nr. 52 al »Trib. Pop.«, ear nu umble cu 2 bani în 3 pungi.

Declar, că pe viitor la ori-ce injurii de felul celor publicate în »Trib. Pop.« nu mai reflectez și ori-ce polemii, cu On. părinte, pe calea aceasta le-am încheiat, ear' ce privește satisfacția, mi-o voi cere pe altă cale, așa după cum merită.

Numai după aceasta, apoi poate fi vorba de pace, până atunci nu.

Iuliu V. Albini,
notar.

Onorată Redacțiune!

Sunt deja șase luni de zile, de când ziarul »Tribuna Poporului« din Arad s'a indeletnicit a publica fel și fel de lucruri slabe, cu cari mândri nu se poate. Ne doare mult, și nu putem condamna îndeajuns invectivele și murdăriile publicate în acel ziar sub titlul »De pe Valea-Ampoiului« de anonimul »Omul« și în sfârșit și mai josnicele calumnii și minciuni publicate tot în acea foaie Nr. 50, 51, mai ales 52, și subscrișă de Onoratul Părinte Emmanuel Beșa, preot gr.-ort. în Zlatna.

Față de On. Redacțiune a »Trib. Pop.« și corespondentul anonim »Omul«, nu putem zice altceva, decât cu compăunire să afirmăm și noi cele scrise de dl Dr. Stefan C. Pop, avocat în Arad în »Gaz. Trans.« Nr. 174 din 10/23 August 1902, și anume: »... cine ține la cinstea neamului său acela nu va sta la sfat cu oamenii »Trib. Poporului«, cari denunță, calumniază, însă nu au curagiul bărbătesc a-și pune și numele sub invectivele plasate în jurnalul lor.»

Ear' față de autorul coresp. »Din Munții-Apuseni« publicate în Nr. 50, 51, 52 ai »Trib. Pop.« (Nr. de Dumineca) și subscrișă de Onoratul Părinte Emmanuel Beșa din Zlatna, care însă a avut curagiul cavaleresc, a le subscrie, le respingem cu cea mai mare indignare, fiind niște invențiuni nemature.

Dacă Onoratul Părinte a aflat demn a-și »înmuia pana în cerneală«, pentru-ce stropoște pe toți? Nu știe că stropind pe cineva, mai întâiu se mânjește însuși?!

Onoratul Părinte din vorbă, atacă tot ce îi stă înainte, persoane, societate, confesiune, ba întră chiar și în sanctuarul familiar.

Acei oameni, cari cu brațele deschise l-au primit în Zlatna, acei oameni, cari și-au jertfit timpul, banii și i-au apărut cinstea și reputația d-lui de preot cu vorbă și faptă, azi acei oameni sunt declarați, de către On. Părinte, pe nedrept, în lumea largă, prin organul »Tribuna Poporului«, ca perfizi calumniatori.

Onoarea familiei Albini este atacată de un nerecunoscător, toată inteligența română și toți Românii greco-catolici sunt calumniați într'un mod nedemn.

Pe familia Albini o cunoaștem nu numai de când a venit On. Părinte în Zlatna, ci mai demult, ca una din cele dintăiu, atât ce privește morala cât și caracterul. Familia Albini a fost între cele dintăiu ori unde a fost vorbă de interes comun, fără deosebire de confesiune. Dovadă este și aceea, că On. Părinte nu credem, că ar fi preot greco-oriental în Zlatna, dacă familia Albini și cu »ceata« gr.-cat. n'ar fi scos din foc castanele pentru dînsul, și tot așa sta lucrul și cu banca română din loc »Zlagneana«, al cărei director executiv este dînsul astăzi. La toate acestea familia Albini n'are decât să-și aducă aminte de cuvintele eroului Cesar, când a fost asasinat: »Și tu fiul meu Brutus!«

Dacă părintele Beșa vrea să răspundă ceva, atunci fie obiectiv, să combată cu argumente, ear se nu injure.

Deci subscriși în sensul celor expuse mai sus

Declarăm

în numele inteligenței și societății române din loc, că cele publicate în »Trib. Pop.« sub anonimul »Omul« și cele subscrișe de Emmanuel Beșa, preot gr.-or. în Zlatna sunt afirmări neadeverate, desbrăcate și de cel mai simplu vîl al șfelei, cari vatemă adânc societatea română din loc, familiile noastre și ce-i mai mult, suferă interesul comun.

Pe Onoratul Părinte Emmanuel Beșa pentru fapta lui neprecugetată, și ca pe un individ, care în loc public, între martori, pentru asemeni lucruri a fost batjocorit și până azi — de 2 ani — n'a fost în stare a-și re-

para onoarea pătată, îl condamnă și prin urmare îl declărăm de un om, care dacă nu-i în stare a-și repara însăși onoarea lui, cu atât mai puțin poate atenta la a altuia.

Zlatna, în Ianuarie 1903.

Iuliu Popp m. p., hotelier; Tit A. Domșa m. p., cassar la regale; Ioan Cismaș m. p., vice-notar; Michail Moldovan m. p., hotelire; Ioan Crișan m. p., candidat de notar; George Scrobote m. p., proprietar; Vasiliu Tomotaș m. p., proprietar; Eugeniu Popescu m. p., comerciant; George Chirillă m. p., proprietar; Ioan Danilă m. p., cancelist; Constantin C. Irimia m. p., vice-notar; Ioan Morariu m. p., executor comunal; George Tomotaș m. p., proprietar; Nicolae Oprea m. p., proprietar; Nicolae Iancu m. p., proprietar; Nicolae Scrobote m. p., proprietar; Petru Petringenar m. p., proprietar, l. curator la biserica gr.-ort.; Petru Presecan m. p.; proprietar, II. curator la biserica gr.-ort.; George Presecan m. p., proprietar; Stefan Fenașiu, proprietar prin I. Cismaș; Nicolae Fenașiu m. p.; proprietar; Dumitru Mogușiu m. p., proprietar; Stefan Fenașiu lui Stefan m. p., proprietar.

Pentru conformitate cu originalul.

Zlatna, în 8 Ianuarie n. 1903.

Constantin C. Irimia, vice-notar. Ioan Cismaș, vice-notar.

NOUTĂȚI

»Activitatea«.

Cu numărul de față intrăm în al treilea an de muncă și cu ajutorul lui D-zeu și al amicilor de principii vom continua și mai departe.

Ca și până acum, vom sta la dispoziția publicului neindrepțat, vină plânsorile dela ori și cine și contra ori și cui, vom da loc și întimpinărilor obiective și îndreptățite.

Scurt, »Activitatea« va fi și pe viitor tot așa de neatîrnătoare și nu va servi cultul personal, ținându-se strict de programul său inaugurat la prima sa apariție.

Pe lângă aceste principii, deschide nou abonament pe anul 1903, cu prețurile de până acum:

Pe an 6 cor., pe jumătate an 3 cor., ear pentru plugari — țărani numai 4 cor. pe an.

Rugăm pe onorații nostri abonați și sprijinitori a grăbi cu reînnoirea abonamentului pe 1903, ear restanțierii să binevoiască a se cuita în cel mai scurt timp cu sumele ce ne dătoresc, încunjurând alte neplăceri.

Redacția și Administrația.

— **Invitare** la Petrecerea cu dans ce o va arangia Reuniunea femeilor române din Hunedoara Sâmbătă la 11/24 Ianuarie 1903 în sala hotelului »Rimbaș«. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor.; de familie 2 cor. 40 fileri. Venitul curat în favorul reuniunii femeilor rom. pentru înfrumusețarea bisericii din Hunedoara. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

— **A apărut** N-rul 1 din 1903 al revistei »Luceafărul« din Budapesta, având următorul cuprins: Quo vadis? de Al. Ciura; De mult, poezie de Octavian; Alex. Papiu Ilarian și decorațiunile dela 1850, de Dr. Ioan Rașiu; »Și erași va să vie...?«, poezie de Agog; Educația etică, de Neli Cornea n. Misici; La Crăciun, de Simin; Figura a treia cu finale din valsul »Superiori« de I. Murășian; William Crookes, de G. Todica; Crysantema, poezie de I. C. Popescu-Polyclet; Despre sexul frumos, de Iustin Nestor; Folklor (Descăntece și lecui) de Emil V. Degan; Bibliografie etc. Conține și 2 ilustrațiuni: »Christos« și »Nașterea Domnului«. Abonamentul e 10 coroane pe an.

— **Concert militar în Orăștie.** Comanda Regimentului de casă a Orăștiei No. 64 arangează un concert militar în ziua de 25 Ian. n. a. c. Venitul curat este destinat fondului pentru ridicarea unui monument în amintirea căzuților regimentului în anul 1866.

— **Sinucidere.** Victor Vlad, călă de neguțatorie, fiul d-lui Nicolau Vlad, apotecar în Orăștie, în ajunul Crăciunului a sosit acasă cu trenul dela Seliște, unde era în condiție. După-cum se vorbește, ar fi avut de a suferi unele înfruntări părintești dela tatăl său, în urma cărora numai decât a părăsit casa și a beut cognac în bolțița peste uliță dela casarma de infanterie orăștenească, tractând pe mai mulți soldați dela reg. Nr. 31.

Mai târziu seara și-a cumpărat tot deo-colo o sticlă cu cognac și pe când orașul era în toiul colindatelor, tinerul desperat se preumbla în promenada orașului. Dimineața l'au aflat niște țigani spânzurat de podul din promenadă, ear pe pod își așezase pardisiul, cilindrul și orologiul cu lanțul de aur, precum și sticla cu cognac, din care abea beuse o parte, apoi portmoneul cu 160 cor.

La dispunerea poliției a fost adus la casa orașului, unde i-s'a făcut agnoscerea prin fratele său mai mare, sub impresiunea unei consternări și sbuciumări, care a pătruns și în publicul adunat. A doua zi de Crăciun a fost înmormântat.

— **Răsboiul anglo-bur.** Cheltuețile răsboiului se ridică la colosala sumă de 5 miliarde 800 milioane mărci. Cheltueala principală s'a făcut cu plata armatei regulate, pentru care s'a întrebuițat mai mult de 1 și jumătate miliarde. Pentru transportul trupelor și remonte 1 miliard 35 milioane mărci, pentru aprovizionare 1 miliard 88 și jumătate mil. mărci și pentru materialul de răsboiu 631 și jumătate mil. mărci. Dar fiindcă au fost transportați aproape 350,000 cai, revine de cal și de om vre-o 1680 mărci. S'au cheltuit în răsboiu cam 3940 mărci de om.

— **Sistarea închiderii granței spre România.** Ministrul român de interne a sistat ordinul pentru transportul mărfurilor brute din cele 24 comitate ale Ungariei în România, deoarece-ace epidemiile de vite au încetat.

— **Un tun uriaș.** În portul francez Lorient a sosit zilele trecute un tun spre a fi transportat pe câmpul de experimente ale marinei, la Givres. Tunul are lungime de 15 metri, greutate de 52.000 kilograme și bate proiectile de 600 kilograme la distanță de 18 kilometri. Pentru transportarea lui a trebuit să se construiască un vagon special, pe douăsprezece părechi de roate.

— **Nouă copii sub gheață.** În zilele trecute s'a întemplat mare nenorocire în Farkasd (comitatul Nyitra). O sumedenie de copii de școală au plecat să se dea pe gheață pe riul Vagra, care trece prin comună. Gheața a fost destul de tare așa, că puteau trece oamenii cu carul peste ea. Copiii însă s'au dus tocmai unde cu o zi mai înainte tăiaseră gheața și astfel aci era de tot subțire. În locul acesta stăteau 15 copii când s'a crepat gheața și 9 din ei s'au înecat și au ajuns sub gheață. După multă muncă s'au găsit 6 dintre ei, dar morți. Celorlalți 3 li-s'a pierdut urma.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea seratei literare arangiată de societatea »Petru Maior« în memoria marului Andrei baron de Șaguna, la 13 Decembrie st. n. 1902, oferte benevole au încurs dela următorii domni: Familia Mocsonyi 100 cor., George Serb, deputat dietal 100 cor. Iuliu Pușcariu, jude de trib. 30 cor. Victor Cucurano, consul rom. 10 cor. Sofia Babeș 20 cor. Dr. Emil Babeș 10 cor. Dr. Titus Babeș 10 cor. Leonida Sida 10 cor. Dr. Iosif Pop, jude de curie 10 cor. Dr. Boiu 10 cor. Dr. George Bilașcu 10 cor. Ghenadie Bogoeviciu 10 cor. Mesaroșii, inginer 5 cor. Dr. Iuliu Coste 4 cor. Dr. Emil Dan 2 cor. Iuliu Moldovan 5 cor. Constantin Sotir 2 cor. Dimitrie Birăușiu 2 cor. Dr. Iosif Sigiescu 2 cor. Octavian Teslovanu 2 cor. Constantin Popescu 2 cor. George Grecescu 1 cor. Aurel Cristea 1 cor. Budapesta. Nicolae Popea, episcop 20 cor. Mihail Veliciu, Chișineu 10 cor. Nicolae Zigre, Oradea-Mare 10 cor. Nicolae Garoi, Zernești 10 cor. Ioan Petric, Brașov 6 cor. Dr. Athanasie Marienescu Sibiiu, 4 cor. Ofelia Dr. Hubian, Cacova 4 coroane. Suma: 412 cor.

